



**ואם** תשאל הרי בזמן ההוא לא היה חולה, שהרי אחר כך כתוב: **"וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חָלָה"**, ובשעה שהשתחוה אז לא היה עדיין חולה, אלא בשביל שידע שבזמן ההוא עלה במדרגה עליונה הקדושה להיות כסא שלם, לפיכך השתחוה לאותה המרכבה כסא העליון, שלימות עץ הגדול והחזק שנקרא על שמו<sup>[ח]</sup>, ועל כן **"וַיִּשְׁתַּחֲוֶה יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמֶּטֶה"**, על ראש המטה בודאי, שהרי נתעלה למקומו, ונתעטר בעטרה של המלך הקדוש<sup>[ט]</sup>.



זוהר חלק א' פרשת ויחי דף רכו ע"ב

**אמר** רבי אבא, אחר זה מה כתוב: **"וַיֵּשֶׁב עַל הַמֶּטֶה"**, שכיון שידע יעקב שבמדרגה עליונה נשתלם, ושהמדרגה שלו היא למעלה עם האבות, ושהוא בלבדו תקון השלם, החזיק לבו ושמת, והתחזק בזה שרצון העליון של הקדוש ברוך הוא בו הוא, מה כתוב בו: **"וַיִּתְחַזַּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמֶּטֶה"**, על המטה ממשי<sup>[י]</sup>, שהרי במדרגה עליונה יתירה נשתלם אשרי חלקו.



זוהר חלק ב' פרשת תרומה קעד ע"ב

### יעקב פעל שלא ימות אדם בלא חולי וחזקיהו שיוכל אדם להתרפא

**"וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חָלָה"**, כתוב, אמר רבי הונא, כך למדנו, בשנים הקדמוניות טרם שבא יעקב, היה האדם בשלוה בביתו, הגיע זמנו למות היה מת בלי חולי, כיון שבא יעקב בקש מלפני הקדוש ברוך הוא ואמר לו, רבוננו של עולם, אם טוב לפניך אבקשך שיפול האדם בחולי שנים או שלשה ימים, ואחר כך יאסף לעמו אחר שיצוה לביתו וישוב מחטאיו, אמר לו הקדוש ברוך הוא, יפה אמרת ואתה סימן לזה בעולם, בא וראה מה כתוב בו: **"וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חָלָה"**, כתוב<sup>[יא]</sup>, מה שלא היה כך לאדם מקודם לזה, לאחר שמת לא היה אדם שתהיה לו מחלה ולא ימות, עד שבא חזקיהו, מה כתוב בו: **"בַּיָּמִים הֵּהֵם חָלָה חֲזַקְיָהוּ לְמוֹת וּגְוִי"** (מ"ב כ, א), בא וראה מה כתוב: **"וַיֵּסֵב חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה' "** (ישעיהו לח, ב), אמר לו, אם טוב לפניך אבקשך שירפאו אנשים ממחלתם, ויודו לשמך ויכירו אותך, וישובו אחר כך בתשובה שלמה, ויהיו נמצאים בני העולם זכאים לפניך, אמר לו הקדוש ברוך הוא, יפה אמרת, ואתה תהיה הסימן לזה בעולם, וכך היה, מה שלא היה מקודם לזה, זה שכתוב: **"מִכְּתָב לְחֲזַקְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בְּחַלְתּוֹ וַיְחִי מִחֲלָיו"**.



זוהר חלק ב' פרשת תרומה קעד ע"ב

נשמת ישראל. ח. ספירת תפארת ממדת המלכות, והיא התפארת, והיינו על נקראת עץ החיים. ט. ספירת תפארת נקראת המטה, פירוש גבוה מן המטה. יא. מלשון בשם מלך הקדוש. י. פירוש, במדרגה גבוהה התחלה.

זוהר חלק א' פרשת ויחי דף רכב ע"ב

### סיבות לקבורת לאה במערת המכפלה

**"וְאֵנִי בְּבֹאֵי מִפְּדוֹן מֵתָה עָלַי רַחֵל וּגוֹ' וְאֶקְבְּרָה שָׁם בְּדֶרֶךְ אַפְרַת וּגוֹ"**, אמר רבי יוסי, בא וראה, האבות זכו להקבר בהמערה הם ונשיהם, יעקב הוא ולאה, מפני מה רחל לא, והרי כתוב: **"וְרַחֵל עֵקְרָה"** (בראשית כט, לא), שהיא היתה עקרת הבית, אלא לאה זכתה בו להוציא ששה שבטים, מגזע הקדוש בעולם יותר משאר, ולפיכך נתנה עמו לזיווג בהמערה.

אמר רבי יהודה, לאה כל ימיה היתה עומדת בפרשת דרכים, ובכתה בשביל יעקב, כאשר שמעה שהוא צדיק, ותפלה הקדימה עליו, וזהו שכתוב: **"וְעֵינַי לְאֵה רְכֹזֹת"** (שם פסוק יז), כמו שנתבאר שהתקדמה וישבה בפרשת דרכים לשאל עליו, רחל לא יצאה לדרכים לעולם, לפיכך זכתה לאה להקבר עמו, ורחל עומד קברה בפרשת דרכים ונקברה שם, זה שכתוב: **"וְאֵנִי בְּבֹאֵי מִפְּדוֹן מֵתָה עָלַי רַחֵל"**, מהו **"עָלַי"**, **"עָלַי"** ודאי, כלומר בשבילי, **"בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בְּדֶרֶךְ"**, בשבילי מתה בדרך, שלא יצאה בשבילי לעולם כאחותה, לפיכך לאה שיצאה ובכתה בפרשת דרכים בשביל יעקב זכתה להקבר עמו, רחל שלא בקשה לצאת ולשאל עליו, לפיכך קבורתה בפרשת דרכים.

### כחה של תפילה

**וסוד** הדבר הרי ביארנו ואמרנו, שזו בנגלה וזו בנסתר<sup>[ב]</sup>, ובא וראה, שלמדנו הרבה דמעות שפכה אותה צדקת לאה בעבור להיות חלקו של יעקב, ולא של עשו הרשע, וזהו שלמדנו, כל אדם השופך דמעות לפני הקדוש ברוך הוא, אף על פי שנגזר עליו עונש, נקרעת הגזרה, ואין יכול עונש ההוא לשלוט בו, מניין מלאה, שהרי לאה נגזר עליה להיות חלקו של עשו, והיא בתפלתה הקדימה לו ליעקב, ולא נתנה לעשו.



זוהר חלק ב' פרשת וארא כט ע"ב

### סיבת קבורת רחל בפרשת דרכים

**רבי** שמעון אמר, כתוב: **קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכֵי תַמְרוּרִים רַחֵל מִכְּפָה עַל בְּנֵיהָ וּגוֹ"** (ירמיהו לא, יד), בא וראה, בני רחל יוסף ובנימין היו ולא יותר, ולאה ששה שבטים היו שלה, מדוע בכתה רחל ולא לאה.

**אלא** כך אמר הקדוש ברוך הוא, את לאה היית בוכה בעבור יעקב הצדיק, שלא תהיי בגורלו של עשו הרשע, חייך אחותך תעמוד בפרשת דרכים ותבכה על גלות ישראל, ואת תעמדי בפנים ולא תבכי עליהם, ורחל היא מבכה על גלות ישראל.

**וסוד** הדבר שרחל ולאה רמז על שני עולמות הן, אחד עולם הנסתר, ואחד עולם הנגלה, ועל כן זו נקברה ונתכסתה בפנים תוך המערה ונעלמת, וזו עומדת בפרשת דרכים

**זיו הזוהר** **זיו הזוהר**

**יב.** רחל מרמז על מדת המלכות אימא תתאה שהיא      עלמא דאתגליא, ולאה מרמז על עולם הבינה אימא

בהתגלות, והכל כדמיון שלמעלה, ולפיכך לא הכניסה יעקב בהמערה, ולא במקום אחר, שהרי כתוב: **"בְּעוֹד כְּבָרַת אֶרֶץ לְבַא אַפְרָתָה"**, ולא הכניסה יעקב בהעיר, לפי שהיה ידוע שמקומה הוא במקום הנגלה.



זוהר חלק א' פרשת ויחי דף רכו ע"ב

### ה' מראה לצדיקים עתידות ברוח הקודש

**"וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה"**, אמר רבי יצחק, זה הכתוב קשה, שכתוב: **"וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל"**, וכתוב: **"וַעֲיֵנֵי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזְקֵן לֹא יוּכַל לְרֹאוֹת"**, אם לא יכול לראות, מהו **"וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל"**, אלא שראה ברוח הקודש לבני יוסף שהם ירבעם וחביריו, שירבעם עשה שני עגלי זהב, ואמר **"אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל"**, ולפיכך **"מִי אֵלֶּה"**, מי הוא שעתיד לומר **"אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ"** לאלהים אחרים, ולפיכך **"וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף"**.

**מכאן** שהצדיקים רואים הדבר למרחוק, והקדוש ברוך הוא מעטרם בעטרה שלו, מה הקדוש ברוך הוא רואה למרחוק, כמו שכתוב: **"וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד"**, שהקדוש ברוך הוא ראה כל המעשים טרם שיעשו, וכולם עברו לפניו.

**וכדמיון** זה כל דורות העולם מקצה התבל עד קצהו כולם נזדמנו ועמדו לפני הקדוש ברוך הוא טרם שיבואו לעולם, זה שכתוב: **"קָרָא הַדְּרוֹת מְרֹאֵשׁ"** (ישעיהו מא, ד), עד שלא נברא העולם, לפי שכל הנשמות היורדות לזה העולם טרם ירדתן, עומדות כולן לפני הקדוש ברוך הוא באותן הצורות שיעמדו בזה העולם, ונקראות בשמות, שכתוב: **"לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא"** (שם מ, כו).

**וכן** גם הצדיקים, מראה להם הקדוש ברוך הוא כל דורות העולם טרם שיבואו וימצאו בעולם, מניין, מאדם הראשון, שהקדוש ברוך הוא הראה לו כל הדורות טרם שיבואו, ככתוב: **"זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם"** (בראשית ה, א), שלמדנו, שהראה לו הקדוש ברוך הוא כל הדורות העתידיים לבא לעולם. וכן למשה, שכתוב: **"וַיֵּרְאֶהוּ ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ"** (דברים לד, א), שהקדוש ברוך הוא הראה לו כל דורות העולם, וכל אותן מנהיגי העולם, וכל שאר הנביאים טרם שיבואו לעולם.

**אף** כאן, **"וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף"**, ראה למרחוק ונודעוהו ואמר **"מִי אֵלֶּה"**, וזה הכתוב יפורש בשני אופנים<sup>[1]</sup>, באופן זה ובאופן אחר, ועל כן השיב יוסף ואמר, **"בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֵה"**, ומניין שהקדוש ברוך הוא הראה לו ברוח הקודש, שכתוב: **"וְהִנֵּה הִרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים גַּם אֶת זְרַעֲךָ"**, "גַּם" לרבות אותן שיצאו מהם כמו שנתבאר.



### זיו הזוהר

עלאה, שהיא עלמא דאתכסא. יג. פירוש, שזה הקרא **"מִי אֵלֶּה"** מוסב על ירבעם, וגם על אפרים ומנשה, שכיון שראה שיצא מהם רשעים, חשב שמא יש בהם פסול.

### קודם צריך לברך את ה' ואחר כך לברך את אשר יחפוך

**"וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְכֶנּוּ וּגְוִי"**, בזה הכתוב נצרך לעיין בו, **"וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף"**, שלא נמצאת כאן ברכה שברך לו ליוסף אלא לבניו, ואם לבניו היה צריך לומר ויברכם, מהו **"וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף"**, ולא נזכר כאן שנתברך יוסף, אמר רבי יוסי, "אֶת" דוקא, שכתוב **"אֶת יוֹסֵף"**<sup>[יד]</sup>, הברכה של בניו היתה, וכשנתברכו בניו גם הוא נתברך, שברכת בניו של האדם גם ברכת האב היא.

**רבי אלעזר** אמר, יעקב בירך תחלה להקדוש ברוך הוא, ואחר כך בירך לבניו. **"וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף"**, "אֶת" דוקא<sup>[טז]</sup>, שבירך לאות היסוד, סוד הברית ששמר יוסף, ובשבילו נקרא צדיק, **"אֶת יוֹסֵף"**, זה סוד הברית שנתקיים עם יוסף.

**"הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְכֶנּוּ אֲבֹתֵי לְפָנָיו"**, **"הָאֱלֹהִים"** זה סוד הברית הקדוש יסוד הקדוש, **"אֲבֹתֵי לְפָנָיו"**, **"לְפָנָיו"** דוקא<sup>[יז]</sup>, שהם ראשונים ועליונים מלפני הסוד הזה, **"אֲבָרְהָם וַיְצַחֵק"**, שהרי מהם ניזון ויונק מקום ההוא.

**"הָאֱלֹהִים הָרַעָה אֹתִי"**, מפני מה פעם שנית **"הָאֱלֹהִים"**, אלא סוד עליון הוא, שכאן היה מברך למקום ההוא בסוד של אלהים חיים<sup>[יח]</sup>, מקור החיים שממנו יוצאות הברכות, ולפיכך זכר לעצמו בזה המקום ואמר **"הָאֱלֹהִים הָרַעָה אֹתִי"**, לפי שכל הברכות הנמשכות ממקור החיים יעקב לוקחן, וכיון שהוא לוקחן, אז מקבל זה המקום את הברכות, והכל תולה בהדבור<sup>[יט]</sup>, ועל כן **"וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף"** כתוב.

**ולפיכך** בכל מקום שנצרך להמשיך שפע ברכות, נצרך לברך להקדוש ברוך הוא בתחלה, ואחר כך יתברכו אחרים, ואם הקדוש ברוך הוא אין מתברך בתחלה, אותן הברכות אינן מתקיימות.

**וכיון** שבירך יעקב להקדוש ברוך הוא תחלה, אחר כך ממקום ההוא שבירך תחלה בריך לבניו, זה שכתוב: **"הַמְלֶאֶךְ הַגָּאֵל אֹתִי מִפֶּלַע יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים וּגְוִי"**<sup>[יט]</sup>.



### זיו הזוהר

והיא הרועה ומנקת לספירת תפארת, שורש קדושת יעקב, המזדווג עם ספירת מלכות, להשפיע השפע לכל הנבראים. יח. פירוש, שהכל תולה בספירת מלכות, שהיא בחינת דבור, כידוע מלכות פה ותורה שבעל פה קרינן לה, ולכך האדם על ידי כח הדבור שלו, יכול לפעול המשכת השפע, וזהו שכתוב **"וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף"**, לעורר השפעת השפע. יט. פירוש, זו השכינה הקדושה, שנתמלאה בשפע ברכות על ידי ברכת יעקב, הוא יברך את הנערים, להשפיע להם השפע.

יד. פירוש, את לרבות גם יוסף שנתברך גם הוא ממילא על ידי ברכת בניו. טו. כאן דורש את מלשון אות לרמז על ספירת היסוד שורש קדושת יוסף, שעל ידי ספירה זו, נשפעת השפע לספירת מלכות, לצורך קיום העולם הגשמי. טז. דורש **"אֲבֹתֵי לְפָנָיו"** לרמז על הספירות שלפני ספירת היסוד, והן חסד וגבורה, אבות יעקב, לפי שהן שורש קדושת אברהם ויצחק, שמהן נשפע השפע להאי אתר היינו לספירת יסוד ומלכות. יז. זו ספירת בינה, שנקראת אלהים חיים, ומקור החיים.

זוהר חלק א' פרשת ויחי דף רכט ע"א

**השומר בריתו זוכה לברכות הרבה**

**"הַמְלֵאךְ הַגָּאֵל אֶתִי מִכָּל רָע"** וגו', אמר רבי חייא, מהו מכל רע, שלא נזדמנה לי אשה שהיא מצד הטומאה, ולא נמצא פסול בזרעי, שכולם צדיקים ושלמים בתמימות, מפני שנגאל מכל רע, ויעקב לא התדבק בצד הטומאה כלל, ועל כן אמר: **"הַמְלֵאךְ הַגָּאֵל אֶתִי מִכָּל רָע יְבָרְךָ אֶת הַנְּעָרִים"**, מפני מה ראויים לברכה, לפי ששמר יוסף את הברית הקדוש, ולכך אמר יוסף **"בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֶה"**, הראה לו סוד הברית ששמר אותו, ובעבור ששמר אותו ראויים לברכה, והוא ראוי להרבה ברכות, ובעבור זה נתן לכולם ברכה אחת, וליוסף ברכות הרבה, כך נשמע שכתוב: **"בְּרֶכְתְּ אֲבִיךָ גְּבָרָו עַל בְּרֶכְתְּ הוֹרֵי וְגוֹי, בְּרֶכְתְּ שְׂדִים וְרָחִם, תִּהְיֶין לְרֹאשׁ יוֹסֵף"**.



זוהר חלק א' פרשת ויחי דף רל ע"א

**על האדם לשמור המצוות כדי שלא תסתלק ממנו השכינה**

רבי חזקיה אמר, **"הַמְלֵאךְ הַגָּאֵל אֶתִי מִכָּל רָע"**, זה הכתוב יש להסתכל בו, **"הַגָּאֵל"**, אשר גאל צריך לומר, מהו **"הַגָּאֵל"**, לפי שהוא נמצא תמיד אצל אנשים, ולא יסור מאדם זכאי לעולם, בא וראה **"הַמְלֵאךְ הַגָּאֵל אֶתִי"**, זו השכינה ההולכת עם האדם תמיד, ולא תיזי ממנו כאשר האדם שומר מצות התורה, ועל כן יזהר האדם שלא יצא יחידי בדרך, מהו יחידי, שיהיה נזהר האדם לשמר מצות התורה בשביל שלא תיזי ממנו השכינה, ויוצרך ללכת יחידי בלי זיווג השכינה.

